

PROBABILITĂȚI

- » Experiment aleator
- » Definiția clasică a probabilității
- » Spațiul fundamental de evenimente
- » Independența a două evenimente
- » Probabilități condiționate
  - > Exemple medicale (Riscul relativ, Se, Sp, VPP, VPN, etc.)

Cuprins

- » La aruncarea cu moneda avem două rezultate posibile (capul sau pajura) asociate cu o probabilitate specifică (ex. 0,5)
  - > Testul: aplicarea unui experiment
  - > Evenimentul: rezultatul testului
  - > Evenimentul aleator: evenimentul care se obține la aplicarea unui singur test
  - > Spațiu de evenimente: {cap, pajura}

Evenimentul aleator

- » Colecție a tuturor rezultatelor posibile ale unui test
  - > Dacă o familie are 2 copii, care este spațiul de evenimente pentru genul (F/M) acestor copii?
  - > $S = \{FF, FM, MF, MM\}$
- » Distribuția de probabilitate = listă a tuturor rezultatelor posibile ale unui spațiu de eveniment și probabilitățile asociate ale acestora

- » La o singură aruncare a unei monede (Cap = C, Pajură = P)
  - > $S = \{C, P\}$
  - > $P(C) = 0,5$
  - > $P(P) = 0,5$
- » La aruncarea de două ori a unei monede (Cap = C, Pajură = P)
  - > $S = \{CC, CP, PC, PP\}$
  - > $P(CC) = 0,25$
  - > $P(CP) = 0,25$
  - > $P(PC) = 0,25$
  - > $P(PP) = 0,25$

- » Evenimente complementare = două evenimente mutual exclusive a căror sumă de probabilități este egală cu 1
- » $S = \{C, P\} - P(C)+P(P) = 0,5+0,5 = 1$
- » $S = \{CC, CP, PC, PP\} - P(CC)+P(\text{nonCC}) = 0,25+0,75 = 1$
- » Evenimente disjuncte – spațiul evenimentului poate avea mai mult de 2 rezultate posibile
- » Evenimente complementare – spațiul evenimentului poate avea doar 2 rezultate posibile

- » Probabilitatea = o măsură a șansei de realizare a unui eveniment
- » $\Pr(A) \in [0, 1] / 0 \leq P \leq 1$

- » Fie A un eveniment:
  - > $\Pr(A)$ = probabilitatea evenimentului A
  - > Dacă evenimentul este o certitudine: $\Pr(A) = 1$
  - > Dacă evenimentul este imposibil de realizat: $\Pr(A) = 0$
- » Dacă un eveniment A se poate realiza în S probe dintr-o serie de n încercări echiprobabile, atunci probabilitatea evenimentului A este dată de numărul de cazuri favorabile raportat la numărul de cazuri posibile:

$$\Pr(A) = (\text{nr cazuri favorabile}) / (\text{nr cazuri posibile})$$

Probabilitatea

- » S-a realizat un studiu pe un eșantion de 7782 subiecți din țări și s-au obținut următoarele rezultate:
  - > 36,2% din populația lumii au fost de acord cu următoarea propoziție “Bărbații ar trebui să aibă mai mult dreptul la un loc de muncă decât femeile.”
  - > 13,8% din persoanele incluse în studiu aveau studii universitare
  - > 3,6% din persoanele incluse în studiu îndeplineau simultan cele două criterii.

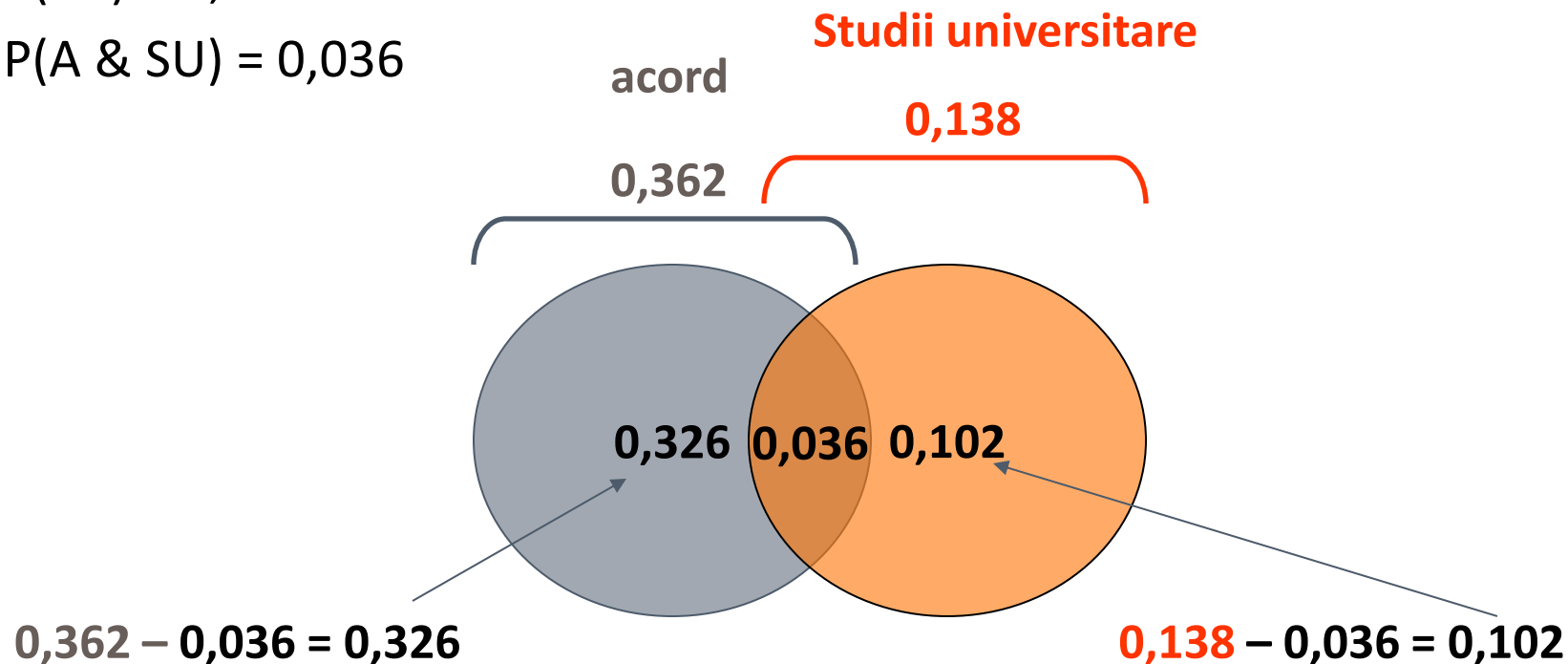
$$P(\text{acord}) = 0,362 - P(\text{SU}) = 0,138 - P(\text{acord} \& \text{SU}) = 0,036$$

- » Evenimnetele “acord” (A) și “studii superioare” (SU) sunt independente?
- » $P(A \text{ și } SU) = 0,036 \neq 0 \rightarrow$ dependente

$$P(A) = 0,362$$

$$P(SU) = 0,138$$

$$P(A \& SU) = 0,036$$

Probabilități: diagrama Venn

$\cup$ (reuniune) = SAU
 $\cap$ (intersecție) = ȘI

$$P(A) = 0,362$$

$$P(SU) = 0,138$$

$$P(A \& SU) = 0,036$$

- » Care este probabilitatea ca o persoană extrasă la întâmplare să aibă studii universitare sau să fie de acord?
- » $P(A \cup SU) = P(A) + P(SU) - P(A \cap SU)$
- » $P(A \cup SU) = 0,326 + 0,136 - 0,036 = 0,464$

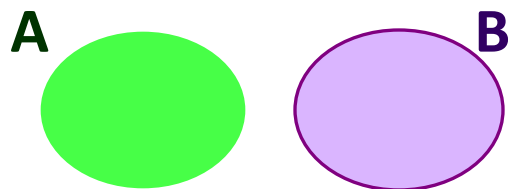
Regula generală de adunare:

$$P(A \cup B) = P(A) + P(B) - P(A \cap B)$$

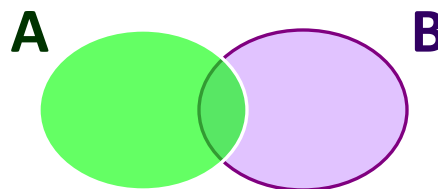
Evenimente mutual exclusive $P(A \cap B) = 0$

Probabilități: operații cu evenimente

- » Evenimente mutual exclusive = evenimente care nu pot avea loc simultan
  - > Rezultatul obținut la aruncarea unei monede nu poate fi în același timp și cap și pajură
  - > Un student nu poate în același timp să treacă și să pice un examen
  - > O singură carte extrasă dintr-un pachet de cărți nu poate în același timp să fie și 3 și regină

$$P(A \cap B) = 0$$

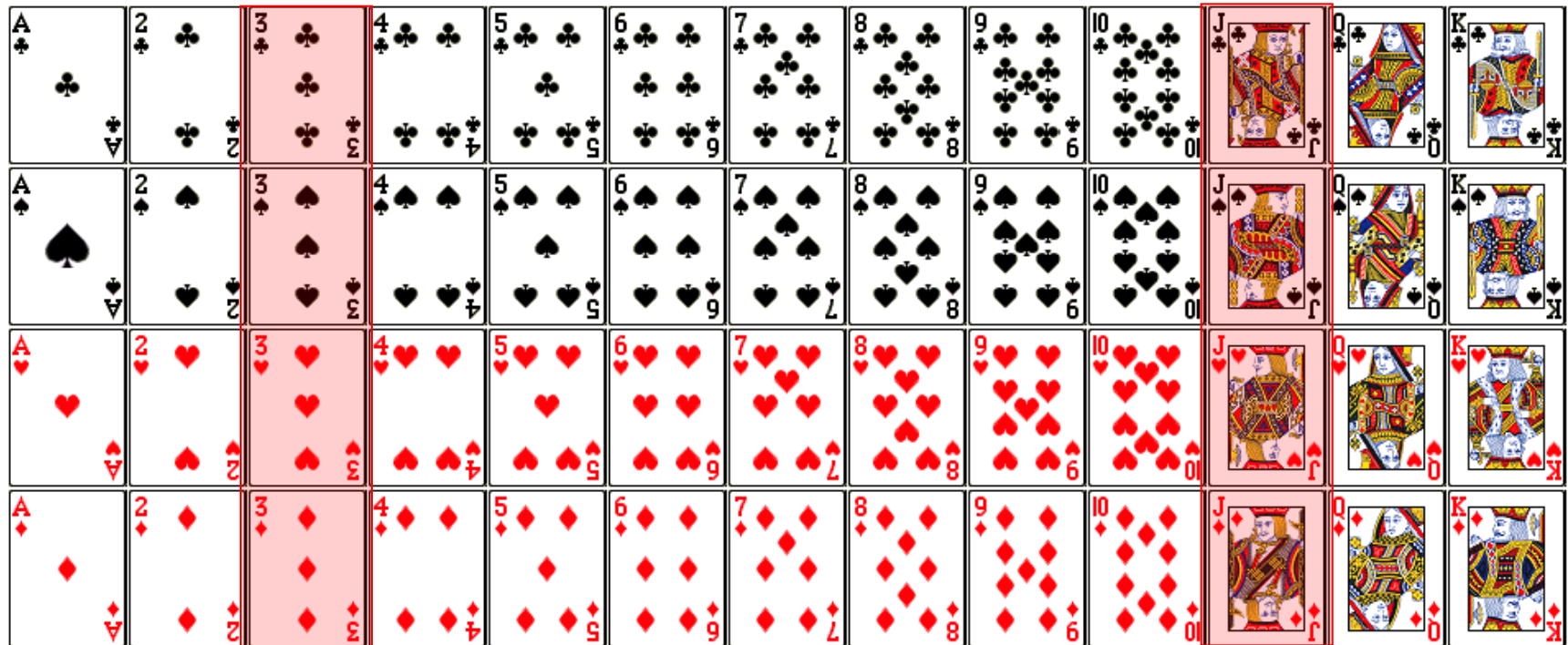
$$P(A \cap B) \neq 0$$

Evenimente

Care este probabilitatea de a extrage dintr-un pachet de cărți de joc bine amestecat un J sau un 3?

Regula generală de adunare:
 $P(A \cup B) = P(A) + P(B) - P(A \cap B)$
Evenimente mutual exclusive $P(A \cap B) = 0$

$$P(\text{J sau } 3) = P(\text{J}) + P(3) = 4/52 + 4/52 = 0,1538$$

Evenimente mutual exclusive

$\cup$ (reuniune) = SAU
 $\cap$ (intersecție) = ȘI

$$P(A) = 0,362$$

$$P(SU) = 0,138$$

$$P(A \& SU) = 0,036$$

- » Evenimentul reprezentat de existența studiilor superioare este independent față de evenimentul reprezentat de acordul că bărbații ar trebui să aibă mai mult dreptul la un loc de muncă decât femeile?

Produsul a două evenimente independente:

$$P(A \cap B) = P(A) \times P(B)$$

$$P(A \& SU) = P(A) \times P(SU)$$

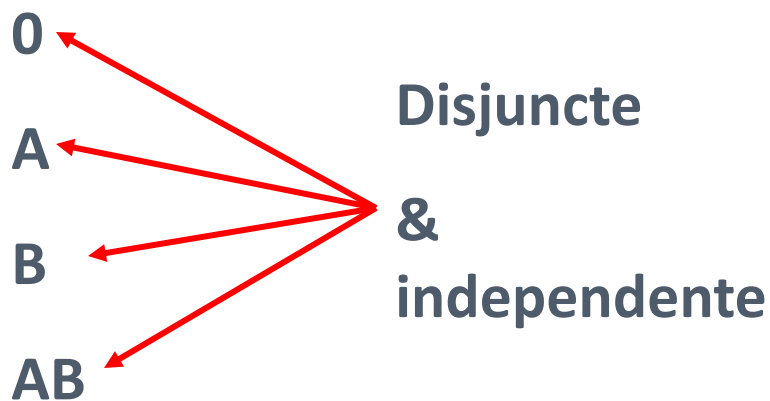
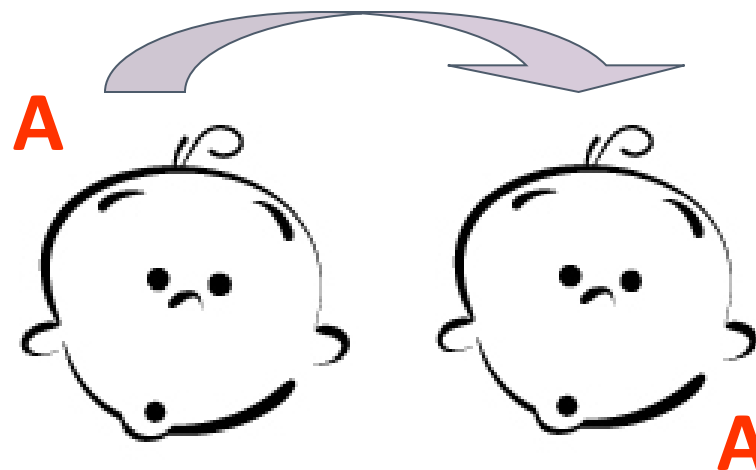
$$0,036 = 0,362 \times 0,138 \rightarrow$$

$0,036 \neq 0,05 \rightarrow$ evenimentele nu sunt independente

Probabilități: operații cu evenimente

- » Două evenimente sunt independente dacă cunoașterea rezultatului unui eveniment nu aduce nici o informație cu privire la rezultatul celui de-al doilea eveniment

$$P(A|B) = P(A)$$

Dependente /
Independente

Sunt frați?

Evenimente independente

	LDL		
	Valori normale	Valori patologice	Total
Diabet	20	100	120
Boli cardiovasculare	10	28	38
Accident vascular cerebral	32	65	97
Hipertensiune arteriala	8	37	45
Total	48	50	98

» Care este probabilitatea ca un diabetic să prezinte valori ale LDL patologice?

$$P(\text{Diabet \& LDL patologic}) = 100/120 = 0,83$$

» Care este probabilitatea ca un pacient cu valori LDL normale să prezinte accident vascular cerebral?

$$P(\text{LDL normal \& accident vascular cerebral}) = 32/48 = 0,67$$

Probabilități condiționate

$$P(A | B) = \frac{P(A \cap B)}{P(B)}$$

- » Probabilități condiționate:
  - > Fie A și B două evenimente
  - > Prin probabilitatea condiționată a lui A de către B (simbol: $Pr(A|B)$) se înțelege probabilitatea de a se realiza evenimentul A dacă în prealabil s-a realizat evenimentul B
- » Exemplu: $Pr(\text{Test pozitiv tuberculină} | \text{TBC})$ este probabilitatea de a obține un test pozitiv la tuberculină la un pacient care are TBC.
- » **$P(B|A)$** nu este același lucru cu **$P(A|B)$**

Probabilități condiționate

	TBC+	TBC-
Test+	15	12
Test-	25	18

Fie evenimentele:

$$A = \{\text{TBC}+\}$$

$$B = \{\text{Test}+\}$$

» $\Pr(A) = (15+25)/(15+12+25+18) = 0,57$ (prevalența bolii)

» $\Pr(\text{non}A) = (12+18)/(15+12+25+18) = 0,43$

» $\Pr(B|A) = \text{probabilitatea unui test pozitiv la un pacient cu TBC} = 15/(15+25) = 0,38 = \text{SENSIBILITATE (Se)}$

» $\Pr(\text{non}B|\text{non}A) = \text{probabilitatea de a obține un test negativ știind că testul se aplică unui pacient indemn de TBC} = 18/(18+12) = 0,60 = \text{SPECIFICITATE (Sp)}$

Probabilități condiționate

	Boală+	Boală -	Total
Test +	AP	FP	= AP+FP
Test -	FN	AN	= FN+AN
Total	= AP+FN	=FP+AN	= n

Denumire parametru	Formula
Rata falșilor pozitivi	$=FP/(FP+AN)$
Rata falșilor negativi	$=FN/(FN+AP)$
Sensibilitatea	$=AP/(AP+FN)$
Specificitatea	$=AN/(AN+FP)$
Acuratețea	$=(AP+AN)/n$
Valoarea predictivă pozitivă	$=AP/(AP+FP)$
Valoarea predictivă negativă	$=AN/(AN+FN)$
Riscul relativ	$=AP(FP+AN)/FN(AP+FP)$
Rata șansei	$=(AP \cdot AN)/(FN \cdot FP)$
Riscul atribuabil	$=AP/(AP+FP)-FN/(FN+AN)$

Probabilități în tabelul de contingență

Adunare:

» $\Pr(A \cup B) = \Pr(A) + \Pr(B) - \Pr(A \cap B)$

» $\Pr(A \cup B) = \Pr(A) + \Pr(B)$: **evenimente mutual exclusive**

Înmulțire:

» $\Pr(A \cap B) = \Pr(A) \cdot \Pr(B | A)$

» $\Pr(A \cap B) = \Pr(A) \cdot \Pr(B)$: **evenimente independente**

De reținut!

$A = \{\text{TAS mamă} > 140 \text{ mmHg}\}, \Pr(A) = 0,25$

$B = \{\text{TAS tată} > 140 \text{ mmHg}\}, \Pr(B) = 0,15$

Care este probabilitatea ca într-o familie să avem un părinte hipertensiv?

Probabilități: Probleme

» Într-o cafenea există 20 de persoane; la 10 le place ceaiul, la alți 10 le place cafeaua și la 2 le place și ceaiul și cafeaua. Care este probabilitatea de a extrage la întâmplare din populație o persoană căreia să-i placă ceaiul **sau** cafeaua?

Probabilități: Probleme

$A = \{\text{TAS mamă} > 140 \text{ mmHg}\}, \Pr(A) = 0,10$

$B = \{\text{TAS tată} > 140 \text{ mmHg}\}, \Pr(B) = 0,20$

$\Pr(A \cap B) = 0,05$

» Evenimentele A și B sunt dependente sau independente?

Probabilități: Probleme